

פארק הציפורים | אגמון חפר

פארק טבע במרחב חקלאי

צילום: אור אדר

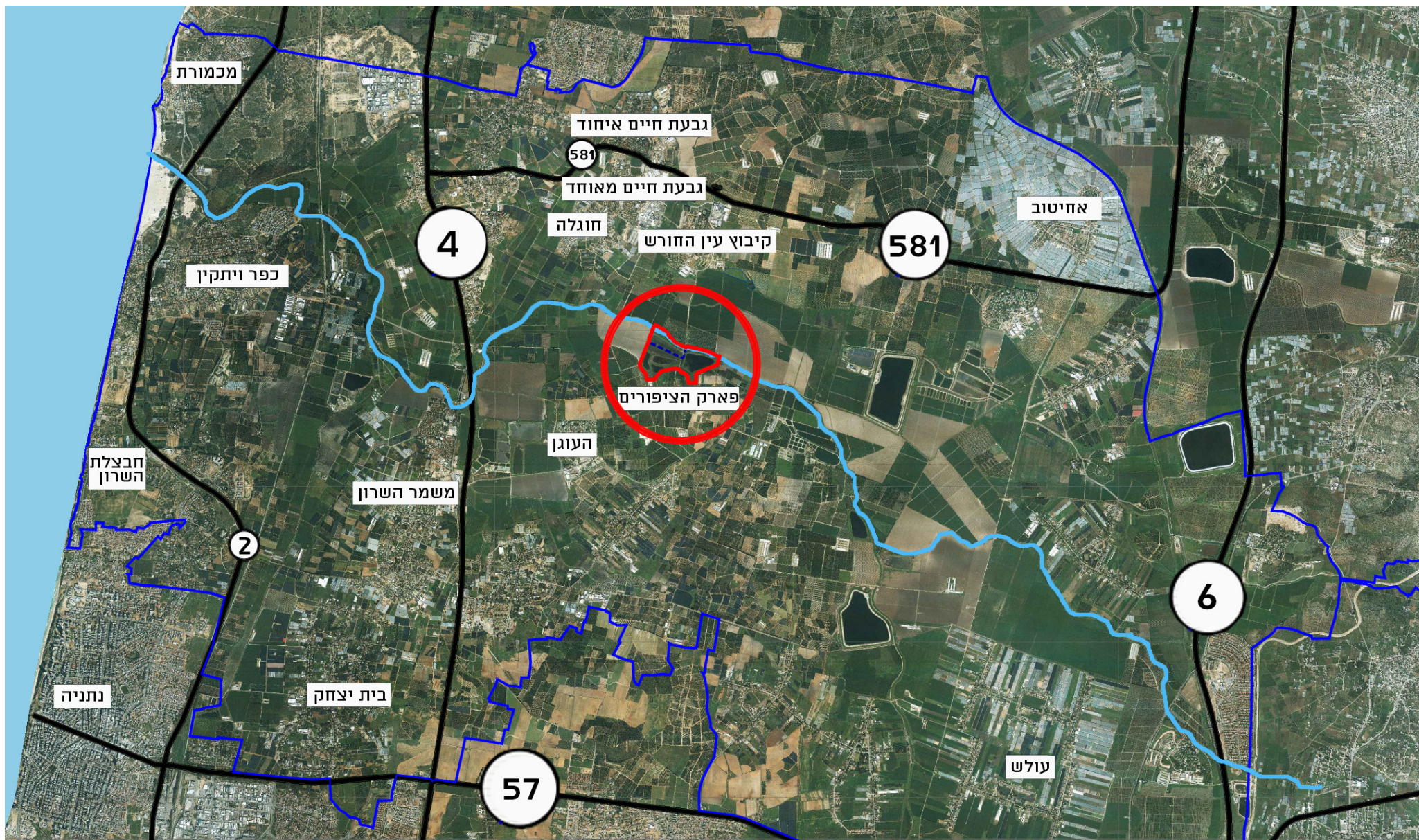
פארק הציפורים | אגמון חפר

פארק טבע במרחב חקלאי

לפני כשמונה שנים, בריכות עין החורש עמדו במרכזו של מאבק: בין אילו שרצו להפכן למאגר מים בכדי להשקות גידולים בעמק החקלאי של עמק חפר, ובין אילו שרצו להפוך את האתר, בו כבר החל תהליך של סוקסקציה לשמורת טבע. הקונפליקט היה מהותי והתהליך מורכב, אך הודות לחזון של מספר שותפים ושיתוף פעולה בין קיבוץ עין החורש, המועצה האזורית-עמק חפר, רשות ניקוז ונחלים שרון, המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים, החברה להגנת הטבע, קק"ל ורבים אחרים, נולד אגמון חפר-פארק הציפורים בן 300 דונם. לאחר שבע שנים של מאמצים סטטוטוריים, תכנון, עיצוב והקמה, הפארק נפתח באביב 2016. עקרונות מרכזיים בתכנון הפארק הם: שימור הגיאומטריה הבסיסית של בריכות הדגים, אימוץ הנוף החקלאי של עמק חפר, כאלמנט מרכזי המייחד את הפארק וצמצום עבודות העפר באתר על מנת למזער את הפגיעה בערכי הטבע הקיימים. התכנון הינו פועל יוצא של תכנון מולטידיסציפלינרי, צוות יועצים נרחב שכלל אקולוגים, הידרולוגים, מהנדסים ועוד. בסיס התכנון נשען על סקרים סביבתיים, נופיים ואקולוגיים, עומקי בריכות הדגים תוכננו כך שיוכלו לתמוך במגוון בתי גידול של צמחיה, ציפורים ובעלי חיים. הפארק מיועד לסייע בטיפול ושיפור איכות מי נחל אלכסנדר ונהנה ממקורות מים

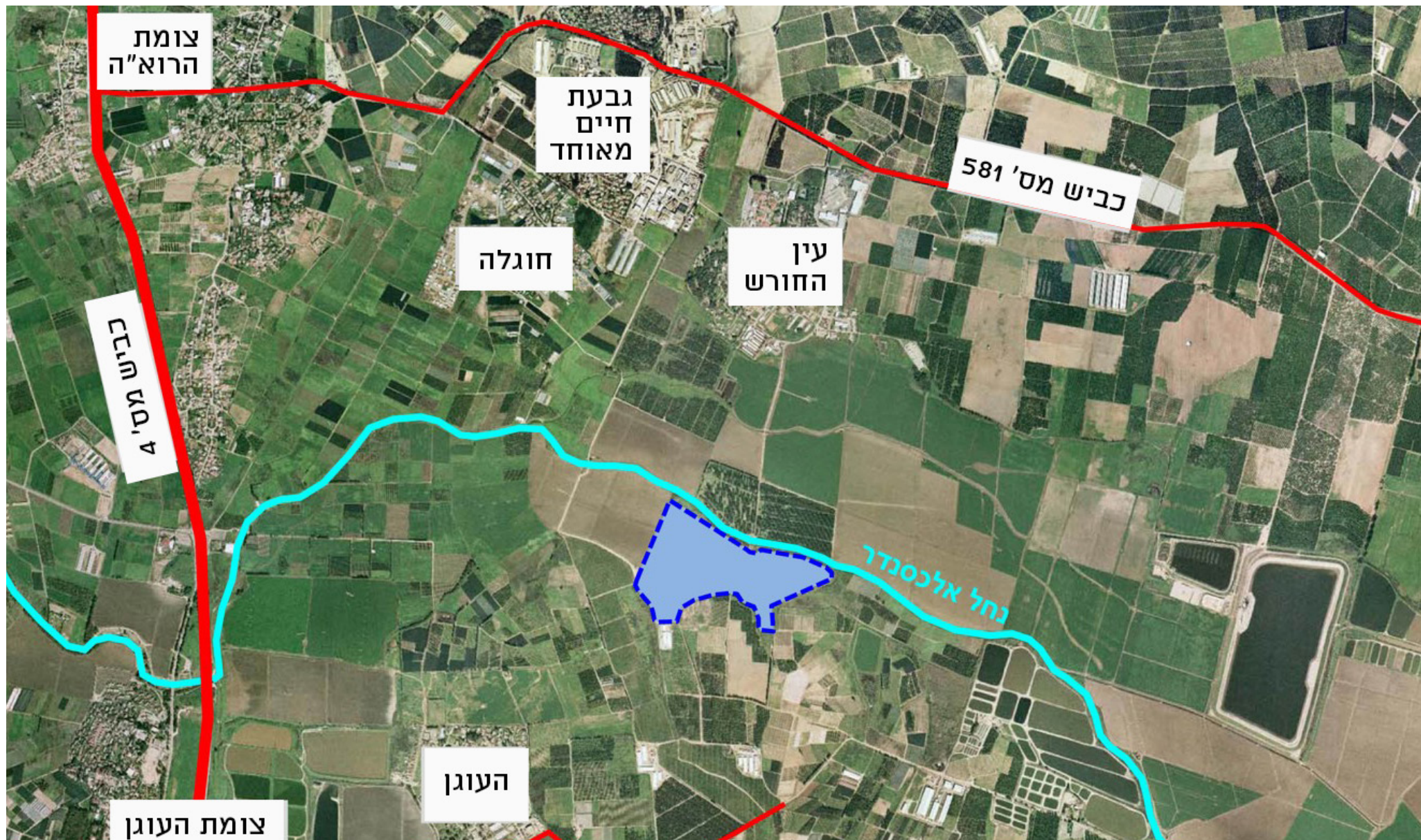
שונים כגון: באר, מעיינות ומאגרי המים המקומיים (מט"שים ומי שטפונות). במקום נפתח התחנה לחקר ציפורי עמק חפר. התחנה עוסקת בייזום מחקרים ופעילויות לשמירת טבע, הדרכה בנושאי ציפורים, סקרים, ניטור אורניתולוגי קבוע, חינוך ושיתוף הקהילה כאבן יסוד.

כשנה וחצי לאחר פתיחת אגמון חפר הממוקם בין חיפה לתל אביב, הוא מהווה אתר תיירות וטבע לעשרות אלפי מטיילים ותחנה חשובה בנדידת הציפורים בישראל. האיכויות האקולוגיות של האתר התעצמו ומספר לא מבוטל של ציפורים, חתולי בר, שועלים, תנים ועוד מינים רבים שנעלמו בעבר, חזרו לאתר תוך שמונה-עשר חודשים בלבד. תוך זמן קצר, הפארק השתלב בנופי עמק חפר, והפך לסמל של דו קיום של חקלאות וטבע, האדם והסביבה. רבים סבורים שהצלחתו הסביבתית, האקולוגית והקהילתית תמנע את העתקת שדה התעופה מהרצליה לעמק חפר.

עמק חפר והסביבה - נחל אלכסנדר

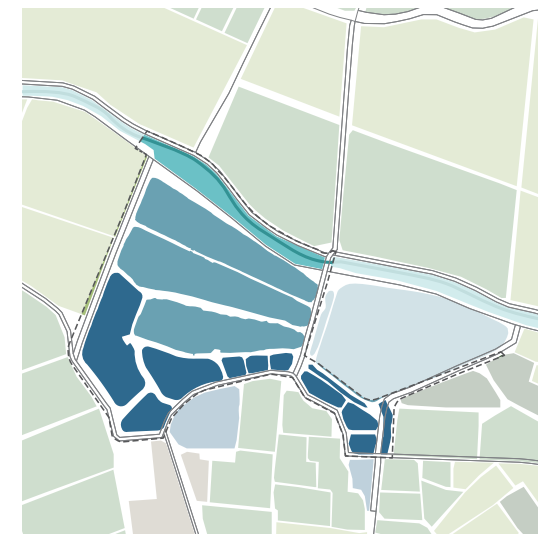
בעמק חפר עוברים 16 ק"מ מתוך 50 של נחל אלכסנדר, בחלקו העליון הנחל אכזב וב- 15 הק"מ האחרונים זורמים בו מים כל השנה. מקורות המים הם מי מעיינות, מים מהשדות ומהמאגרים שלאורכו ובעיקר מי קולחין מטוהרים המוזרמים בו

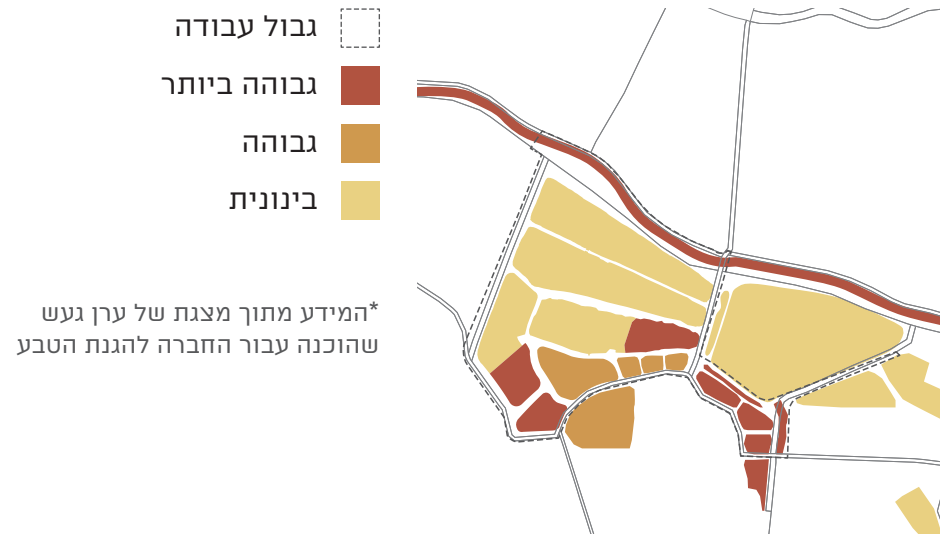
עמק חפר והסביבה-בתי גידול לחים

בתי הגידול הלחים והלחים למחצה מהווים את האחוז הגבוה ביותר (46%) מבין סך השטחים בעמק חפר שאינם מעובדים (קולר 2010)

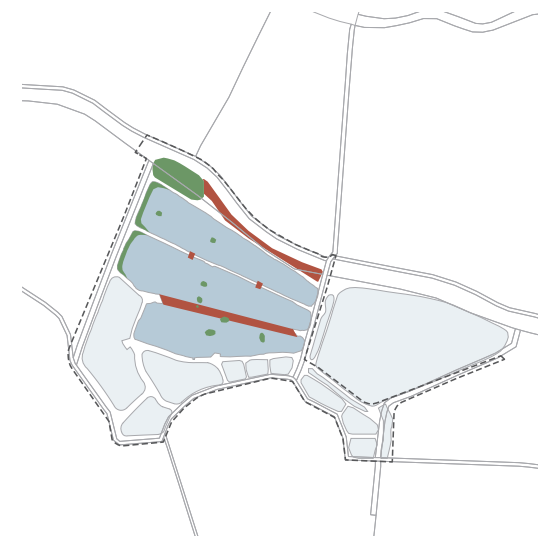
תכנית | מצב קיים

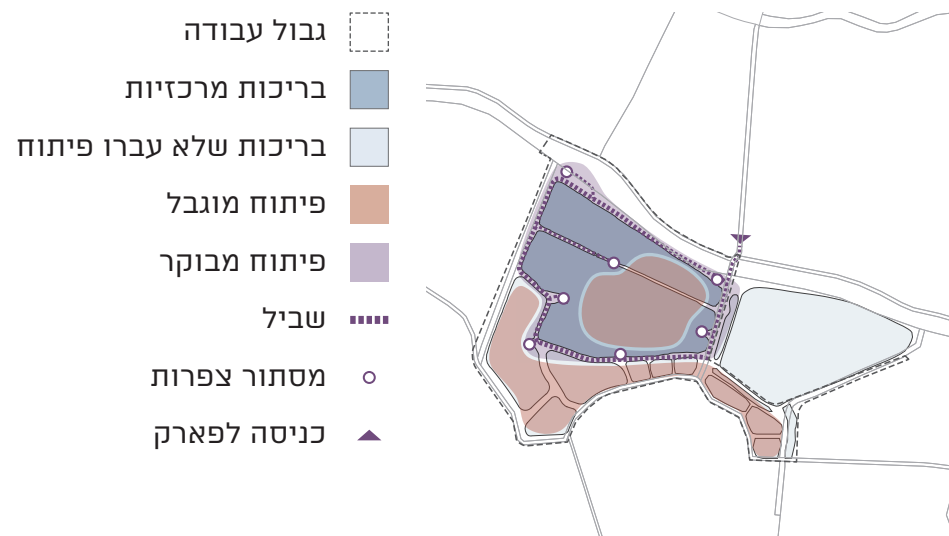
ערכיות אקולוגית | מצב קיים

עבודות עפר | מצב מתוכנן

רמות פיתוח ותנועה במרחב | מצב מתוכנן

עקרון מרכזי בתכנון הפארק: צמצום עבודות העפר באתר ומערך שבילים מבוקר כדי למזער את הפגיעה בערכי הטבע הקיימים

תכנית פארק הציפורים – אגמון חפר, 2017 (כולל שלב ב)
 עקרון מרכזי בתכנון הפארק- שימור הגיאומטריה הבסיסית של בריכות הדגים

צילום: גיגה פרקול וסטודיו אורבנוף

הפארק השתלב בנופי עמק חפר והפך לסמל של דו קיום של חקלאות וטבע, האדם והסביבה

צילום: גיגה פרקול

צילום: סטודיו אורבנוף

לאורך שבילי ההליכה פזורים שישה מסתורים - מבני עץ וקש על קונסטרוקציה קלה המעוצבים באופן מינימליסטי

צילום: סטודיו אורבנוף

המסתורים בולטים משבילי ההליכה ובכך מסייעים לניווט, אך בד בבד הם משתלבים בנוף ונראים ממרחק כאילו צמחו מהמים

צילום: גיגה פרקול וסטודיו אורבנוף

המסתורים הינם אלמנט אדריכלי המחבר בין אנשים ומהווה תווך בין האדם, הטבע והסביבה

אנפה

מגלן

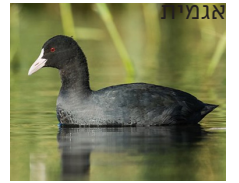
חסידה

חרמשון

טבלן מצויץ

אגמית

שקנאי

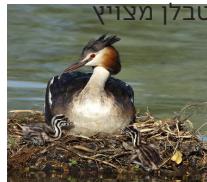
סנונית

פרפור

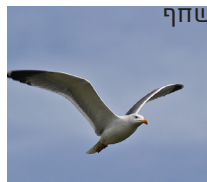
קרמורן

טבלן מצויץ

שלך

שחק

פרפור

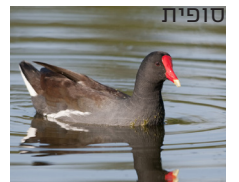
מצון

אשל המאור

אנפה

סופית

זמירון

צטיה

בסיס התכנון נשען על סקרים סביבתיים, נופיים, אקולוגיים. עומקי בריכות הדגים תוכננו כך שיוכלו לתמוך במגוון בתי גידול של צמחיה, ציפורים ובעלי חיים

צילום: חנה שלג ודני זיכנה

כשנה וחצי לאחר פתיחת האגמון הוא מהווה תחנה חשובה בנדידת הציפורים בישראל. האיכויות האקולוגיות של האתר התעצמו ומספר לא מבוטל של ציפורים, חתולי בר, שועלים, תנים ועוד מינים רבים שנעלמו בעבר, חזרו לאתר תוך שמונה-עשר חודשים בלבד

צילום: חנה שלג וסטודיו אורבנוף

בפארק נפתחה התחנה לחקר הציפורים. התחנה עוסקת בייזום מחקרים ופעילויות לשמירת טבע, הדרכה בנושאי ציפורים, סקרים, ניטור אורניתולוגי קבוע, חינוך ושיתוף קהילה כאבן יסוד

benhaoman

צילום: בן האומן

תודות

מזמין העבודה:

רשות ניקוז ונחלים שרון - מר' ניסים אלמון, אינג' דרור אפשטיין
בשיתוף עם החברה הכלכלית עמק חפר - מר' אייל עמרמי

צוות התכנון:

סטודיו אורבנוף אדריכלות נוף

אדר' נוף ליאור לווינגר, אדר' נוף רוני גורן, אדר' גיא נרדי

עמוס ברנדייס - אדריכלות ותכנון עירוני ואזורי בע"מ - אדר' עמוס ברנדייס, אינג' מירב גנקין

ייעוץ אקולוגי וסביבתי - דר' רון פרומקין

ייעוץ לטיפול במים - אינג' אמיתי אבנון

שותפים לעשייה:

רשות הטבע והגנים - מר' אבי אוזן

אפיקי עמק חפר – מר' צביקה גרבר

המועצה האזורית עמק חפר – מר' רני עידן

המשרד להגנת הסביבה

קק"ל